

Adrian Madej (<https://orcid.org/0000-0003-0797-7546>)
Uniwersytet Wrocławski, Instytut Filologii Germańskiej

Wybrane aspekty działalności prasowej w świetle niemieckiej ustawy o redaktorach z 7 października 1933 roku w Trzeciej Rzeszy

Wstęp

Obowiązująca w Niemczech od 1874 roku ustawa o prasie (niem. Gesetz über die Presse), została zastąpiona przez narodowosocjalistyczny rząd Adolfa Hitlera ustawą o redaktorach (niem. Schriftleitergesetz) z dnia 4 października 1933 roku. Ustawa weszła w życie z dniem 1 stycznia 1934 na mocy rozporządzenia wykonawczego z dnia 19 grudnia 1933 roku. Składała się z 47 paragrafów, regulujących kompleksowo wykonywanie zawodu oraz obowiązki redaktora. Strukturę ustawy stanowiło sześć działów: przepisy ogólne dotyczące zawodu redaktora, dopuszczenie do wykonywania zawodu redaktora, wykonywanie zawodu redaktora, ochrona prawno-stowarzyszeniowa zawodu redaktora, ochrona karna zawodu redaktora, postanowienia końcowe.¹ Na wstępie należy zauważyć, że prace nad nowym uregulowaniami dotyczącymi funkcjonowania prasy rozpoczęły się jeszcze przed objęciem przez partię narodowosocjalistyczną władzy w styczniu 1933 roku. Niemniej jednak po utworzeniu ministerstwa propagandy i oświecenia publicznego przyśpieszono prace nad regulacjami mającymi na celu podporządkowanie prasy, zarówno w sferze ideologicznej jak i administracyjnej partii narodowosocjalistycznej. Jak podkreśla Norbert Frei w swoim studium, zawód redaktora stał się niejako służbą publiczną, a dziennikarze nie odpowiadali już przed wydawcami, lecz realizowali zadania określone przez państwo, podlegając ochronie, realizowanej przez powołane na mocy omawianej ustawy sądy zawodowe.² Organy te powołane na mocy paragrafu 28 ustawy o redaktorach, stanowiły rodzaj samorządu w obszarze działalności redaktorów oraz dziennikarzy, będąc w rzeczywistości organami kontrolnymi, za pomocą których państwo regulowało dostęp do zawodu redaktora. W przeciwieństwie do obowiązującej do 1934 roku ustawy o prasie z 1874, zlikwidowano funkcję redaktora odpowiedzialnego, zastępując go przez nowo powołaną funkcję redaktora

---

¹ Ustawa o redaktorach (niem. Schriftleitergesetz) z dnia 4 października 1933 roku, „Reichsgesetzblatt” z 7 października 1933 roku, <https://archive.org/details/Schriftleitergesetz1933/mode/2up> [dostęp: 12.03.2023].

² N. Frei, *Die nationalsozialistischen Berufsgerichte der Presse*, „Vierteljahrshefte für Zeitgeschichte”, rocznik 32 (1984), zeszyt 1, s. 123.

naczelnego, który ponosił odpowiedzialność za przyjęty do druku artykuł. Zakres oraz przedmiot regulacji ustawy nie odbiegł od współczesnych jej uregulowań, obejmując dzienniki oraz czasopisma, ukazujące się periodycznie w odstępach czasu nie dłuższych niż trzy miesiące i nieskierowanych do zamkniętego grona czytelników. Za dzieła drukowane ustawa uważała wszystkie rodzaje tekstów pisanych przeznaczonych dla nieograniczonego kręgu odbiorców, które wytwarzane są przez masowe ich powielanie, jak stanowił paragraf 2 omawianej ustawy. Ustawie nie podlegały jednak dzienniki i czasopisma, które wydawane były na zlecenie organów administracyjnych (paragraf 3).

Status redaktora i wydawcy

Postanowienia pierwszego i drugiego działu ustawy odnoszą się zarówno do ogólnych uregulowań dotyczących roli redaktora, postrzeganej jako służba publiczna, jak i kryteriów, od których spełnienia uzależnione jest wpisanie na listę redaktorów, prowadzonej przez państwowy związek niemieckiej prasy. Na uwagę zasługuje fakt, że na mocy ustawy wprowadzono rejestr zawodowy, uzależniając wykonywanie zawodu redaktora od wpisu na urzędową listę (paragraf 8). Tym samym zastosowano istniejące już w tamtym czasie rozwiązanie funkcjonujące we Włoszech.³ Redaktorem mógł być jedynie ten, kto spełniał łącznie przesłanki enumeratywnie wymienione w paragrafie 5, a zatem posiadał niemieckie obywatelstwo, obywatelskie prawa honorowe oraz zdolność piastowania urzędów publicznych, pochodzenie aryjskie, a w przypadku związku małżeńskiego, również aryjskie pochodzenie współmałżonka, ukończył 21 rok życia, posiadał zdolność do czynności prawnych, wykształcenie kierunkowe, oraz kwalifikacje umożliwiające duchowe oddziaływanie w sferze publicznej. Paragraf 7 stanowił, że dla uzyskania koniecznych kwalifikacji zawodowych wymagana była roczna praktyka w redakcji niemieckiej gazety lub czasopisma. Rozporządzenie wykonawcze do ustawy zmieniło ten wymóg, zmniejszając wymóg czasu praktyk do sześciu miesięcy. Za pomocą enumeratywnie wymienionych przesłanek, od których zależał wpis do rejestru zawodowego, realizowane były przede wszystkim ideologiczne cele państwa niemieckiego, które rozpoczęło proces usuwania z życia publicznego rasowo i ideologicznie zdefiniowanych wrogów. Nazistowski ustawodawca w bardzo ogólnikowy sposób uregulował podstawowe zadania, do których zobowiązany był redaktor, wymieniając w paragrafie 13 konieczność relacjonowania wydarzeń zgodnie z prawdą. Znamionnym jest, że ustawodawca natomiast bardzo szczegółowo uregulował w paragrafie 14 zakazy dotyczące wykonywania zawodu redaktora, nakładając na niego w praktyce obowiązek stosowania cenzury prewencyjnej. Redaktorom nie wolno było publikować ani dopuszczać do opublikowania treści, które naruszałyby godność i honor Niemców.

---

³ J. Gutsche, Stanowisko redaktora w niemieckim i włoskim ustawodawstwie prasowym, „Ruch” III, 1934, s. 142, <https://repozytorium.amu.edu.pl/bitstream/10593/16599/1/3-005%20JERZY%20GUTSCHE%20%20RPEiS%2014%283%29%2c%201934.pdf> [dostęp: 12.03.2023]

Zabroniono publikowania wszelkich treści, które osłabiałyby zdolności obronne Niemiec albo godziłyby w niemiecką gospodarkę i kulturę, a także w dobre obyczaje. Jako niedopuszczalne określono również publikowanie treści ośmieszających jednostkę oraz obrażających uczucia religijne. Na wydawcę nałożono obowiązek powołania redaktora naczelnego, który podlegał zgłoszeniu do lokalnego stowarzyszenia państwowego niemieckiej prasy. Ustawodawca rozgraniczył uprawnienia wydawcy dotyczące redaktorów, wskazując na dualizm ich obowiązków. Dla zachowania spójności danego tytułu prasowego wydawca mógł zobowiązać redaktora do publikowania określonych treści, nie mógł jednak zwolnić redaktora ani wpływać na wypełnianie przez redaktorów ich zobowiązań, wynikających z paragrafów od 13 do 15, a zatem obowiązków mieszczących się w zakresie zadań publicznych, realizujących ideologiczne założenia partii narodowosocjalistycznej.

Przynależność i sądownictwo korporacyjne

Znaczący dla prowadzenia działalności prasowej był skonstruowany przez ustawodawcę system przynależności korporacyjnej redaktorów, którzy z mocy prawa, wraz z wpisaniem na listę, stanowiącą rejestr zawodowy, należeli do państwowego związku niemieckiej prasy, który swoją siedzibę główną miał w Berlinie. Związek ten w myśl ustawy miał stać na straży ochrony niezależności pracy redaktorów, będąc w rzeczywistości partyjnym organem kontrolnym. Do jego zasadniczych kompetencji, uregulowanych w paragrafie 25 omawianej ustawy, należało między innymi tworzenie programów szkoleniowych dla redaktorów, zapewnienie jednolitości ich szkoleń zawodowych, a także polubowne rozstrzyganie ewentualnych sporów między redaktorami. Rozstrzyganie sporów zawodowych powierzono sądom zawodowym, które miały stanowić zasadniczy element korporacyjności zawodu redaktora. Sądownictwo korporacyjne miało charakter dwuinstancyjny i składało się z powiatowych sądów prasowych (niem. Bezirksgerichte) w pierwszej instancji oraz trybunału prasowego (niem. Pressegerichtshof) z siedzibą w Berlinie. Do właściwości sądów prasowych należało rozstrzyganie o prawidłowości wpisu na listę, spory wynikające z umów o pracę, a także wykroczenia zawodowe. Sądy zawodowe składały się z przewodniczącego oraz jego zastępców, którzy musieli mieć kwalifikacje do sprawowania funkcji sędziowskiej lub zajmowania wyższych stanowisk administracyjnych, oraz asesorów. Brak niezależności sądownictwa zawodowego redaktorów oraz jego pełne podporządkowanie władzy administracyjnej, przejawia się w szczególności w regulacjach dotyczących podstaw normatywnych procesu. Sądy te funkcjonowały w oparciu o rozporządzenie ministra propagandy i oświecenia publicznego, który wydawał je w porozumieniu z ministrem sprawiedliwości, po wysłuchaniu przewodniczącego państwowego związku prasy niemieckiej (paragraf 34). Niezależnie jednak od decyzji podjętych w tak rozumianym postępowaniu sądowym, minister propagandy i oświecenia publicznego mógł każdorazowo, zgodnie z przepisem paragrafu 35 analizowanej ustawy, niezależnie od postanowienia sądu zawodowego, skreślić redaktora z listy wykonujących zawód, a zatem, w związku

z obowiązkową przynależnością do państwowego związku prasy niemieckiej, pozbawić go możliwości wykonywania zawodu. Przepisy działu piątego regulowały zagadnienie odpowiedzialności karnej, która wiązała się z wykonywaniem zawodu redaktora bez uzyskania przewidywanego przez ustawę wpisu na listę rejestru zawodowego, zgodnie z przepisami działu drugiego i trzeciego ustawy. Zgodnie z postanowieniami końcowymi o czasie wejścia ustawy w życie miał zdecydować minister propagandy i oświecenia publicznego. Przepis ten w wyraźny sposób wskazywał na polityczny charakter uregulowań, które mimo formy ustawy, pozostawiały władzy wykonawczej możliwość przełamania decyzji powołanych przez ustawę sądów zawodowych, a nawet zdecydowania o czasie wejścia ustawy w życie.

Konsekwencje obowiązywania ustawy

Ustawa o redaktorach była zasadniczym elementem kontroli prasy przez partię nazistowską po zdobyciu przez nią władzy w 1933 roku w Niemczech. Należy zauważyć, że ustawa była jednym z kluczowych elementów prowadzonej przez NSDAP polityki ujednolicania (niem. Gleichschaltung) życia publicznego w Niemczech, która, obok przejmowania kontroli nad związkami oraz instytucjami, skoncentrowana była na konsolidacji rynku medialnego (prasowego) i stworzenia tym samym lojalnej grupy dziennikarzy, którzy realizowaliby zadania w sposób przewidziany w ustawie, a zatem podporządkowany bieżącym interesom partyjnym. Minister propagandy Josef Goebbels już 6 kwietnia 1933 roku stwierdził w swoim wystąpieniu przed zagraniczną prasą, że ci z dziennikarzy, którzy zdecydują się na współpracę z partią nazistowską, będą mogli liczyć na duchowe jak i finansowe wsparcie państwa, zaznaczając jednocześnie, że lojalność wobec państwa musi zostać wyrażona w sposób niebudzący najmniejszych wątpliwości, ponieważ wykonywanie profesji dziennikarza wiązało się z realizowaniem obowiązków wobec narodu niemieckiego.⁴ O tym jak wielką wagę partia przywiązywała do przejęcia kontroli nad mediami, świadczy fakt, że ministerstwo propagandy i oświecenia publicznego pod kierownictwem Goebbelsa zleciło wydziałowi prawnemu jak najszybsze przygotowanie tekstu ustawy. Radca ministerialny Hans Schmidt-Leonhardt, który w głównej mierze był odpowiedzialny za przygotowanie projektu ustawy, skorzystał z wcześniej prowadzonych w ministerstwie spraw wewnętrznych prac nad ustawą dotyczącą prasy, które prowadzone były jeszcze na długo przed objęciem przez partię nazistowską władzy i miały zastąpić regulacje z 1874 roku. Projekt ten uzupełniony został o elementy propagandy nazistowskiej oraz przez przejęte z ustawodawstwa włoskiego elementy.⁵ Ustawa ta miała prawnie ustrukturyzować i ujednolicić zadania, jakie miała spełniać prasa.

⁴ J. Goebbels, Przemówienie przed prasą zagraniczną, przedruk „ZW”, nr 4/1933, s. 195.

⁵ Por. W. Müsse, Die Reichspresseschule – Journalisten für die Diktatur? Ein Beitrag zur Geschichte des Journalismus im Dritten Reich [= Dortmunder Beiträge zur Zeitungsforschung, tom 53], München, New Providence, London, Paris 1995, s. 64.

Jak zauważa Andrzej Czarnik, autor studium poświęconego prasie w czasie istnienia Trzeciej Rzeszy, przypisano jej zasadniczo dwa zadania.

[...] miała ona [prasa – A.M.] być instrumentem kierownictwa państwowego (niem. Staatsführung) w sprawach polityki wewnętrznej i zewnętrznej. W odniesieniu do polityki wewnętrznej niemieckie gazety otrzymały zadania stworzenia masowej bazy społecznej dla koncepcji narodowosocjalistycznych. [...] Prasa niemiecka podporządkowana została także zewnętrznym celom polityki hitlerowskiej. Czyniono to najpierw przez pogłębienie u społeczeństwa poczucia niesprawiedliwości dziejowej spowodowanej postanowieniami „dyktatu wersalskiego”.⁶

Zmiany w strukturze organizacyjnej związanej zarówno z wprowadzeniem upolitycznionego samorządu korporacyjnego oraz koniecznością uzyskania wpisu administracyjnego do rejestru zawodowego, który warunkował prawo wykonywania profesji dziennikarskiej, a także taksatywne wyliczenie zakazów obowiązujących redaktorów, spowodowało, że partia sprawowała pełną kontrolę nie tylko nad strukturami korporacyjnymi, ale również nad treścią publikowanych materiałów prasowych. Wykonujący zawód pozostali tym samym pracownikami prywatnych przedsiębiorstw, ale zobowiązani byli ustawowo do niekrytykowania sił duchowych, gospodarczych ani moralnych narodu niemieckiego (paragraf 14 ustawy). Wolfgang Müsse w swoim studium poświęconym prasie w okresie istnienia Trzeciej Rzeszy słusznie wskazuje, że przejście kontroli nad tzw. prasą mieszczańską, czyli opiniotwórczym medium dla elit intelektualnych, gospodarczych oraz administracyjnych kraju, nie wiązało się wyłącznie z siłowymi działaniami, lecz było efektem zarówno działań prawnych, jak i dużej gotowości do „moralnej korupcji” oraz „akrobacji sumienia”⁷ dziennikarzy, którzy zyskiwali tym samym zabezpieczenie socjalne oraz bezpieczeństwo osobiste, co w czasie kryzysu zatrudnienia oraz zamieszek ulicznych stanowiło ważny argument przemawiający za dopasowaniem się do wymogów nowego ustawodawstwa. Należy przy tym zauważyć, że wśród wykonujących zawód dziennikarza znalazła się również liczna grupa, która utożsamiała się z ideologią państwa narodowosocjalistycznego, nie tyle ze względu na elementy rasowe, ile na utożsamianie się z propagowanym przez nazistów odrzuceniem upokarzających dla Niemiec warunków traktatowych, które również spotkały się z oburzeniem wielu przedstawicieli elit intelektualnych kraju, niepopierających nazistów. Jednym z najważniejszych punktów analizowanej ustawy były bez wątpienia przepisy dotyczące kształcenia nowych kadr dziennikarskich. Mimo uregulowania zasad przynależności korporacyjnej, stworzenia systemu sądownictwa zawodowego oraz systemu zabezpieczenia socjalnego, próba podporządkowania dziennikarzy przez aparat państwowy nie powiodła się w pełni wobec biernego sprzeciwu części dziennikarzy oraz niekompetencji tych, którzy, albo jako lojalni wyznawcy ideologii nazistowskiej, albo pochłonięci karierą w strukturach partii, nie byli w stanie intelektualnie podołać obowiązkowi pracy dziennikarza.⁸

⁶ A. Czarnik, *Prasa w Trzeciej Rzeszy. Organizacja i zakres działania*, Gdańsk 1976, s. 31.

⁷ W. Müsse, *op. cit.* s. 15.

⁸ *Ibidem*, s. 16.

Podsumowanie

Wraz z wejściem w życie ustawy o redaktorach rozpoczął się proces przejmowania kontroli nad sferą opinii publicznej w Niemczech przez partię nazistowską. Ustawa regulowała zarówno dostęp do zawodu dziennikarza, jak również na nowo określała zadania dziennikarzy, którzy de facto zostali zobowiązani do realizowania polityki partii nazistowskiej w sferze budowania opinii publicznej. W tym miejscu należy podkreślić, jaką wagę aparat państwowy przykładał do nowych regulacji. Prasie przypisano podstawowe znaczenie w procesie budowania państwa i społeczeństwa totalitarnego, na nowo definiując zadania mediów masowych oraz pojęcia wolności prasy oraz wolności słowa. Andrzej Czarnik podkreśla, że podporządkowanie rynku prasowego partii nazistowskiej następowało na kilku płaszczyznach.

Proces „ujednolicania” prasy realizowany był w istocie trzema głównymi drogami:

1) przez szybkie i całkowite zniszczenie prasy partii robotniczych i pozostałych gazet antyfaszystowskich; 2) przez polityczne „ujednolicenie” całej pozostałej prasy, głównie mieszczańskiej; 3) przez postępującą koncentrację prasy niemieckiej w rękach nazistów w ramach rozbudowywanego systematycznie potężnego koncernu prasowego.⁹

Analizowana ustawa służyła tym samym nie tylko wprowadzeniu przepisów, które w kompleksowy sposób miały regulować rynek prasowy, poddając go kontroli partii, ale była jednym z ważniejszych elementów tworzenia nowego ładu totalitarnego, obejmującego przededefiniowanie pojęcia wolności zarówno w wymiarze społecznym, gospodarczym jak i ideologicznym. Josef Goebbels dał wyraz znaczeniu, jakie przypisywano w tym procesie prasie w swoim przemówieniu skierowanym do niemieckiej prasy z dnia 4 października 1933 z okazji ogłoszenia zakończenia prac nad nową ustawą.

Pojęcie wolności słowa jest obecnie bardzo intensywnie dyskutowane nie tylko w Niemczech, ale również na całym świecie. Sądzę, że w stwierdzeniu, że pojęciu temu przypisywane jest zdecydowanie za duże znaczenie, nie ma przesady. Wiara o istnieniu wolności ducha i wolności słowa w oderwaniu od narodowego i ludowego interesu, jest dziś w odwrocie. Zarówno w Niemczech jak i na całym świecie zaczyna się dostrzegać, że wolność ducha i wolność słowa mają swoje granice tam, gdzie ścierają się z prawem i obowiązkami państwa i ludu. Nigdy nie ukrywaliśmy, nawet w czasach, gdy byliśmy w opozycji ciągle podkreślaliśmy, że politycznym szaleństwem jest przyznawanie jednostkom absolutnej wolności ducha i słowa kosztem wolności substancji narodowej.¹⁰

Ustawa o redaktorach była jednym z wielu elementów kontroli życia społecznego w Niemczech w okresie sprawowania władzy przez NSDAP. Mimo podporządkowania

⁹ A. Czarnik, op. cit., s. 10.

¹⁰ J. Goebbels, Rede vor der deutschen Presse anlässlich der Verkündung des Schriftleitergesetzes in Berlin, <http://pressechronik1933.dpmu.de/joseph-goebbels-rede-vor-der-deutschen-presse-anlasslich-der-verkundung-des-schriftleitergesetzes-in-berlin-4-10-1933/> [dostęp: 12.03.2023].

opinii publicznej partii, kontrolowane media nie cieszyły się uznaniem czytelników. Spadek liczby sprzedawanych egzemplarzy gazet doprowadził do upadku wielu wydawnictw. Wobec faktu, że wydawnictwa, mimo iż ideologicznie i prawnie podporządkowane partii, pozostawały przedsiębiorstwami, w przypadku bankructwa skupowane były przez monachijskie przedsiębiorstwo *Franz-Eher Verlag*, które pod koniec działań wojennych skupiało około 80 procent rynku dzienników wydawanych w Niemczech.¹¹ Wraz z zakończeniem działań wojennych oraz zniesieniem ustawodawstwa nazistowskiego, zniesiono również przepisy regulujące dostęp do zawodu redaktora. Wraz z uchwaleniem przez Radę Parlamentarną w dniu 23 maja 1949 roku Ustawy Zasadniczej, która w Republice Federalnej Niemiec powstałej po podziale Niemiec spełniała rolę konstytucji, zagwarantowano wolność słowa oraz prasy. Obecne ustawodawstwo niemieckie nie przewiduje również żadnych kryteriów zarówno w sferze wykształcenia, doświadczenia czy też przynależności korporacyjnej, od których spełnienia uzależnione byłoby wykonywanie zawodu dziennikarza. Wolność wykonywania tego zawodu wynika bezpośrednio z przepisu artykułu 5 niemieckiej Ustawy Zasadniczej.¹² Dostęp do zawodu dziennikarza nie jest tym samym reglamentowany.

Bibliografia

- Czarnik Andrzej, *Prasa w Trzeciej Rzeszy. Organizacja i zakres działania*, Gdańsk 1976.
- Frei Norbert, *Die nationalsozialistischen Berufsgerichte der Presse, „Vierteljahrshefte für Zeitgeschichte”*, rocznik 32 (1984).
- Goebbels Joseph, *Przemówienie przed prasą zagraniczną*, przedruk „ZW”, nr 4/1933.
- Goebbels Joseph, *Rede vor der deutschen Presse anlässlich der Verkündung des Schriftleitergesetzes in Berlin*, <http://pressechronik1933.dpmu.de/joseph-goebbels-rede-vor-der-deutschen-presse-anlasslich-der-verkundung-des-schriftleitergesetzes-in-berlin-4-10-1933/>
- Gutsche Jerzy, *Stanowisko redaktora w niemieckim i włoskim ustawodawstwie prasowym*, „Ruch” III, 1934.
- Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland, Sonderausgabe für die Bundeszentrale für politische Bildung*, Deutscher Bundestag (wyd.), grudzień 2014. <https://www.bpb.de/politik/hintergrund-aktuell/283118/ns-schriftleitergesetz>
- Müsse Wolfgang, *Die Reichspresseschule – Journalisten für die Diktatur? Ein Beitrag zur Geschichte des Journalismus im Dritten Reich [= Dortmunder Beiträge zur Zeitungsforschung, tom 53]*, München, New Providence, London, Paris, Saur, 1995.
- Schriftleitergesetz z 4 października 1933 roku*, „Reichsgesetzblatt” z 7 października 1933 roku

---

¹¹ <https://www.bpb.de/politik/hintergrund-aktuell/283118/ns-schriftleitergesetz> [dostęp 12.03.2023].

¹² *Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland, Sonderausgabe für die Bundeszentrale für politische Bildung*, Deutscher Bundestag (wyd.), grudzień 2014.

Słowa kluczowe

prasa, wydawca, wolność

Abstract

Selected legal aspects of the press activity in the light of the German Act on Editors of October 7, 1933 in the Third Reich

The subject of the article is an analysis of the legal regulations introduced in the Third Reich by the Act of October 4, 1933 on editors. It regulated not only the requirements for candidates applying to be entered on the list of editors kept by the German press association, the rules of practicing the profession of editor, association membership in this profession, but also criminal liability in the event of violation of the provisions of the Act. The importance of this legal act is manifested primarily in the fact that it was one of the key elements of the NSDAP policy to unify German public life. The aim of the act was to consolidate the press market and to create a loyal group of journalists who would carry out their tasks in the manner provided for in the act, and subordinated to the current party interests. The achievement of this goal was achieved, inter alia, by guaranteeing social and personal security to journalists loyal to the party. In addition, the press was given fundamental importance in the process of building a state and a totalitarian society, redefining the tasks of mass media and the concepts of freedom of the press and freedom of speech. Despite the efforts made and subordination to the party's public opinion, the controlled media did not enjoy the recognition of readers. The decline in the number of newspapers sold has led to the collapse of many publishing houses. The end of hostilities and the abolition of Nazi legislation also resulted in the abolition of the provisions regulating access to the profession of editor, which did not apply from May 23, 1949.

Keywords

press, editor, freedom